

Civiele bescherming - definities en toepassingsgebied

Pilootdepartement: FOD Binnenlandse Zaken

Werkdocument 31 a

I. TOE TE PASSEN BEPALINGEN

A. Rechtsgrond

1. Internationaal recht

Hoofdstuk VI van Titel IV - Afdeling I van het Eerste Aanvullend Protocol heeft betrekking op de civiele bescherming. Zeven artikelen gaan in het bijzonder over:

artikel 61 - Definities en toepassingsgebied.

artikel 62 - Algemene bescherming.

artikel 63 - Civiele bescherming in bezette gebieden.

artikel 64 - Burgerinstellingen voor de civiele bescherming behorende tot neutrale Staten of andere Staten die geen Partij zijn bij het conflict, en internationale coördinerende instellingen.

artikel 65 - Beëindiging van de bescherming.

artikel 66 - Identificatie.

artikel 67 - Leden van de strijdkrachten en militaire formaties die zijn ingedeeld bij instellingen voor de civiele bescherming.

Werkdocument nr 31 a is gewijd aan de definities en aan het toepassingsgebied (artikel 61).

Werkdocument nr 31 b is gewijd aan de algemene bescherming, de identificatie en de beëindiging van deze bescherming (artikelen 62, 65 en 66).

Werkdocument nr 31 c is gewijd aan de leden van de strijdkrachten en militaire formaties die zijn ingedeeld bij instellingen voor de civiele bescherming.

De artikelen 63 en 64 maken geen deel uit van een bijzondere studie, maar hun inhoud zal worden behandeld in het onderricht dat aan het personeel van de instellingen voor de civiele bescherming wordt gegeven en dat erkend is door de bevoegde overheid.

Aanvullend Protocol I bepaalt in zijn artikel 61 de uitdrukking "civiele bescherming" waarvan het doel is de burgerbevolking te beschermen tegen de gevaren van vijandelijkheden of rampen en haar te helpen van de onmiddellijke gevolgen te herstellen. De taken die noodzakelijk zijn voor het vervullen van deze functie, zijn opgesomd in dit artikel. De

volgende uitdrukkingen en begrippen worden eveneens gedefinieerd: "*instellingen voor de civiele bescherming*", "*personeel*" en "*materieel*" van de instellingen.

2. Nationaal recht

- a) Wet van 16 april 1986 houdende aanneming van de Aanvullende Protocollen. (BS 7 november 1986 en 22 november 1986)
- b) Wet van 31 december 1963 betreffende de civiele bescherming. (BS 16 januari 1964), gewijzigd door de wet van 28 maart 2003 (BS 16 april 2003);
- c) Wet van 8 juli 1964 betreffende de dringende medische hulpverlening (BS 25 juli 1964)
- d) Koninklijk Besluit van 11 maart 1954 houdende statuut van het Korps burgerlijke bescherming. (BS 18 maart 1954)
- e) Koninklijk Besluit van 7 april 2003 tot verdeling van de opdrachten inzake civiele bescherming tussen de openbare brandweerdiensten en de diensten van de civiele bescherming (BS 21 mei 2003)

B. Analyse van te nemen maatregelen

Alhoewel instellingen voor de civiele bescherming vaak reeds bestaan in vreedstijd, zijn de rechten en de plichten, die door het Eerste Aanvullend Protocol (artikelen 61 tot 67) worden opgelegd, enkel van kracht in situaties van gewapende conflicten. De Staten worden geenszins verplicht de structuren van hun civiele bescherming in vreedstijd aan te passen, maar het kan noodzakelijk zijn in tijden van gewapend conflict deze structuren aan te passen aan de vereisten die worden gesteld door Protocol I. Aangezien de lijst van de taken die zijn opgenomen in artikel 61, beperkend is, moet men zich houden aan het vervullen van al deze taken, of toch van het merendeel ervan, en dan moeten ze nog strikt humanitair zijn. Elke deelname aan de oorlogsactiviteit wordt verboden, dus is elke steun aan de strijdkrachten uitgesloten (zie ook artikel 65).

De herkenbaarheid van de instellingen en het personeel die de taken van de civiele bescherming uitoefenen, alsook van het materieel met inbegrip van de voor het vervullen van die taken gebruikte transportmiddelen, moet worden verzekerd.

II. BETROKKEN DEPARTEMENTEN

- A. FOD Binnenlandse Zaken
- B. FOD Volksgezondheid

III. BUDGETTAIRE WEERSLAG

- A. de uitgaven van de Civiele Bescherming zijn ten laste van het budget van de Staat;
- B. de uitgaven van de openbare brandweerdiensten zijn ten laste van de budgetten van de organiserende instanties (Brussels Hoofdstedelijk Gewest, Gemeentes, intercommunales);
- C. de uitgaven die betrekking hebben op de medische hulpverlening zijn ten laste van de diensten, erkend door de FOD Volksgezondheid (Openbare brandweerdiensten, ziekenhuizen, privé-bedrijven, Rode Kruis)

IV. STAND VAN ZAKEN

Artikel 61 van het aanvullend protocol definieert het toepassingsveld van de civiele bescherming:

“Civiele bescherming” betekent de vervulling van alle of sommige van de hieronder genoemde humanitaire taken, die ten doel hebben de burgerbevolking tegen de gevaren van de vijandelijkheden of van rampen te beschermen en haar te helpen zich van de onmiddellijke gevolgen daarvan te herstellen, alsmede ervoor te zorgen dat de voor haar voortbestaan noodzakelijke omstandigheden aanwezig zijn. Deze taken zijn:

- 1° alarmdienst;*
- 2° evacuatie;*
- 3° ter beschikking stellen en beheer van schuilplaatsen;*
- 4° organisatie van verduisteringsmaatregelen;*
- 5° redding;*
- 6° geneeskundige diensten, met inbegrip van eerste hulp en geestelijke bijstand;*
- 7° brandbestrijding;*
- 8° opsporing en signalisatie van gevarenczones;*
- 9° ontsmetting en soortgelijke beschermingsmaatregelen;*
- 10° het verschaffen van huisvesting en –bevoorrading;*
- 11° bijstand in geval van nood bij het herstel en de handhaving van de orde in getroffen gebieden;*
- 12° dringend herstel van den onmisbare diensten van openbaar nut;*
- 13° dringende lijkverzorging;*
- 14° bijstand bij het behoud van de goederen die essentieel zijn voor het overleven;*
- 15° aanvullende activiteiten die noodzakelijk zijn om een van de bovenvermelde taken te vervullen, met inbegrip van planning en organisatie zonder zich daartoe te beperken.*

De taken van de Civiele Bescherming zullen of zouden indien nodig vervuld worden door de openbare brandweerdiensten, de diensten van de civiele bescherming, de diensten, erkend voor de dringende medische hulpverlening et het Rode Kruis.

De civiele bescherming omvat alle civiele maatregelen en middelen die moeten dienen om de bescherming en het voortbestaan van de bevolking te verzekeren, en om 's lands patrimonium te vrijwaren in geval van gewapend conflict. Zij heeft ook tot doel bij rampspoedige gebeurtenissen, catastrofes en schadegevallen, te allen tijde personen bij te staan en goederen te beschermen.

Artikel 2 van de wet van 28 maart 2003 heeft een artikel 2bis, §1ste opgenomen in de wet op de civiele bescherming:

De opdrachten op het gebied van de civiele bescherming zijn de volgende:

- 1° de interventies betreffende de strijd tegen brand en ontploffing;*
- 2° de brandpreventie;*
- 3° de dringende medische hulpverlening;*
- 4° de technische hulpverleningswerkzaamheden;*
- 5° de strijd tegen chemische, nucleaire, biologische en koolwaterstofvervuiling;*
- 6° de strijd tegen de rampspoedige gebeurtenissen, de catastrofes en de schadegevallen;*
- 7° de coördinatie van de hulpverleningsoperaties, met name de installatie van de coördinatiemiddelen;*
- 8° de internationale opdrachten van civiele bescherming;*
- 9° de preventieve opdrachten tijdens grote bijeenkomsten van personen;*
- 10° de waterbevoorrading;*
- 11° de waarschuwing van de bevolking;*
- 12° de logistieke ondersteuning.*

Krachtens de wet van 31 december 1963, artikel 2bis, §2, opgenomen in de wet van 28 maart 2003, heeft de Koning de verdeling tussen de taken met betrekking tot de civiele bescherming bepaald tussen de openbare brandweerdiensten en de diensten van de civiele bescherming (K.B. 7 april 2003, BS 21 mei 2003).

Krachtens artikel 5 van de wet van 31 december 1963 betreffende de civiele bescherming, *de Minister tot wiens bevoegdheid Binnenlandse Zaken behoren, of zijn gemachtigde, kan in vredetijd, bij optreden in het raam van de civiele bescherming en voor de behoeften van deze, de personen en zaken, die hij nodig mocht achten, opvorderen. Dezelfde bevoegdheid wordt verleend aan de burgemeester, of bij delegatie van zijnentwege aan de officieren van de gemeentelijke brandweerdiensten in vredetijd, wanneer die diensten in het raam van hun eigen opdracht optreden.*

De minister van Binnenlandse Zaken beschikt niet over het recht over te gaan tot de opvordering in geval van vrede, met uitsluitel van oorlogstijd.

V. VOORSTELLEN VAN BESLISSING

De opportuniteit onderzoeken om reeds in vredetijd maatregelen uit te vaardigen die in het bijzonder van toepassing zijn bij gewapende conflicten, om een maximale uitvoering van de bepalingen van het Eerste Aanvullend Protocol te waarborgen (organisatie van de mogelijkheid tot opvordering door de minister van Binnenlandse Zaken op het gebied van de civiele bescherming in oorlogstijd, organisatie van de medewerking van de intervenanten in vredetijd en oorlogstijd).

VI. LAATSTE BIJWERKING

November 2004.

VII. DATUM VAN GOEDKEURING DOOR DE ICHR

30 november 2004

VIII. BIJLAGEN

/